

УДК 657.47

## УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК ЯК ДЖЕРЕЛО ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ

Костякова А.А.

Таврійський державний агротехнологічний університет

Досліджено теоретичні аспекти становлення управлінського обліку як джерела інформаційного забезпечення для прийняття управлінських рішень. Вивчено методологічні основи управлінського обліку в науковій літературі з питань невизначеності: різні тлумачення змісту термінів «управлінський облік», «облік витрат», «виробничий облік». Розглянуто взаємозв'язок даних категорій на сучасному етапі їх розвитку. Доведено на необхідність впровадження управлінського обліку, як з'єднуючої ланки між обліковим процесом та системою управління.

**Ключові слова:** управлінський облік, інформаційне забезпечення.

**Постановка проблеми.** Будь-яка діяльність суб'єкта господарювання неможлива без забезпечення системи управління достовірною, повною, неупередженою та детальною інформацією про наявність і використання ресурсів відповідного суб'єкта господарювання. Облік витрат посідає особливе місце в системі управління, оскільки дозволяє здійснювати оцінку майбутнього рівня витрат та фінансових результатів і вносити корективи до планів діяльності; забезпечує надання інформації про рівень витрат і доходів на будь-який момент, за окремими видами продукції, за кожним структурним підрозділом; допомагає здійснювати контроль витрат за критерієм ефективності виробництва. Однак інформаційне забезпечення, що надає облік витрат, не обмежується цими завданнями, адже використання одержаної інформації є необхідним для розробки і складання планів, бюджетів, кошторисів, стратегій, програм виробництва та розвитку, що на сьогодні є прерогативою діяльності управлінського обліку. Для успішної реалізації окреслених завдань доцільно вивчити проблемні питання щодо змісту та взаємозв'язку таких економічних категорій, як: управлінський облік, облік витрат або виробничий облік.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Вагомий внесок у дослідження питання управлінського обліку зробили такі видатні вітчизняні і зарубіжні науковці, як Ф.Ф. Бугинець, М.А. Вахрушина, С.Ф. Голов, К. Друрі, Е.А. Аткинсон, Р.Д. Банкер, Р.С. Каплан, С.М. Янг, Т.П. Карпова, В.Б. Моссаковський, В.Ф. Палій, М.Г. Чумаченко, А.Я. Яругова та інші. Опрацювавши наукові праці вчених, з'ясовано, що недостатньо розглянуто питання змісту виробничого обліку як складової управлінського обліку, а також взаємозв'язок даних понять та їх роль у формуванні інформаційного забезпечення управління діяльністю суб'єктів господарювання.

**Мета статті.** Метою дослідження є вивчення підходів до розвитку методологічних основ організації управлінського обліку, як джерела інформаційного забезпечення системи управління.

**Виклад основного матеріалу.** Облік витрат є складовою частиною загальної системи бухгалтерського обліку, і, на думку А.Я. Яругової, «...облік витрат це дослідження та трансформація, згідно прийнятої моделі, облікових даних про витрати та результатів минулої, сучасної

та майбутньої господарської діяльності з метою ефективного управління» [27, с. 40]. Формуванням такої інформації на підприємстві повинен займатися бухгалтерський облік як основа інформаційної системи суб'єктів господарювання. Але треба визнати, що в сучасний час облік задовольняє лише потреби зовнішніх користувачів у вигляді складання фінансової звітності діяльності підприємства та в найменшому ступені цілі управління. Причому таке положення здійснюється не лише на практиці, але й в теорії, де частіше за все зустрічається опис автономних систем бухгалтерського (фінансового) та управлінського обліку, а не інтегрованої системи обліку, що є джерелом інформації як для зовнішніх, так і для внутрішніх користувачів [21]. Такий підхід слід вважати недоречним, оскільки насправді система фінансової звітності та інформаційна система управлінського обліку на підприємстві настільки взаємопов'язані, що не існує обґрунтованих дій щодо їх розподілу, тим паче що в стратегічному управлінні ці дві системи повинні розглядатися єдиною. Крім того в аграрній сфері управлінська функція обліку потребує узгодження внутрішніх і зовнішніх вимог через наявність зовнішньої звітності про рівень собівартості готової продукції.

Розглядаючи організацію обліку, що склалася в нашій країні, не слід сприймати бухгалтерський управлінський облік, як щось нове для вітчизняної економіки. Наприкінці 20-х початку 30-х років ХХ ст. функції бухгалтерських служб були значно ширші, ніж у наступні роки радянської влади [17, с. 143-144]. В СРСР, до складу якого входила Україна, термін «управлінський облік» не застосовували. Значна частина показників (фінансових і не фінансових) поточної внутрішньої звітності базувалася на даних оперативного, а не бухгалтерського обліку. Бухгалтерський облік був по суті фінансовим обліком, спрямованим на контроль за збереженням соціалістичної власності й виконанням державних планів [15, с. 21], тобто діяльність бухгалтера фактично звелася до облікової реєстрації фактів господарського життя підприємства [17, с. 144]. Перехід підприємств України на ринкові взаємовідносини ще більше загострив проблему підвищення оперативності бухгалтерського обліку.

Згідно з Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996 від 16.07.99 р. внутрішньогосподарський

(управлінський) облік подається, як «...система обробки та підготовки інформації про діяльність підприємства для внутрішніх користувачів у процесі управління підприємством». Крім того визначено, що «підприємство самостійно розробляє систему і форми внутрішньогосподарського (управлінського) обліку, звітності і контролю господарських операцій, визначає права працівників на підписання бухгалтерських документів» [18].

У даний час українські нормативні акти з бухгалтерського обліку не мають офіційного визначення та рекомендацій з ведення управлінського обліку і не приділяють належної уваги поясненню функцій та задач обліку взагалі, а також трактуванню понять, що застосовуються у професійній бухгалтерській мові. Це можливо виправдати тим, що організація управлінського обліку це внутрішня справа кожного підприємства, держава не може зобов'язати підприємства вести управлінський облік чи написати єдині правила для його ведення, що характерно для практики розвинутих країн. Стандарти управлінського обліку розробляються без втручання держави. На цьому етапі традиційний бухгалтерський облік з його стандартами перестає задовольняти потреби управління підприємством.

М.С. Пушкар відмічає з цього приводу, що відокремлення управлінського обліку в окрему систему спонукав розрив між інформаційним процесом та управлінням [19, с. 52].

Так, наприклад, у зв'язку з потребою ефективного управління бухгалтерія західних фірм бере на себе обов'язки, які традиційно зосереджувалися у нас у плановому відділі, аналітичних службах. Тому управлінський облік не можна розглядати лише з позиції відокремлення об'єктів, які були складовою частиною системи бухгалтерського обліку. Такий підхід може бути вмотивований щодо визначення змісту фінансового обліку. Управлінський же облік це не тільки частина традиційного бухгалтерського обліку, а по суті, самодостатня, заново сконструйована система формування й використання в управлінській діяльності інформації, яка включає і ту, що сформована у фінансовому обліку. Він включає не тільки облікові методи й процедури, але й такі, які удосконалюють планування, контроль та прийняття рішень, і ефективним є тоді, коли система управління включає зворотній зв'язок [24, с. 74-75].

З кожним роком питанню управлінського обліку у вітчизняній науковій літературі приділяється все більша увага [28]. Але, на сьогодні, серед

Таблиця 1

## Дефініції управлінського обліку в опублікованих працях

Автор	Поняття
Р. Ентони, Дж. Рис	Управлінський облік – це процес у рамках організації, що забезпечує управлінський апарат організації інформацією, що використовується для планування, особистого управління і контролю за діяльністю організації. Цей процес включає виявлення, вимірювання, збирання, аналіз, підготовку, інтерпретацію, передачу і приймання інформації, необхідної управлінському апарату для виконання його функцій [26, с. 269]
Е.А. Аткінсон, Р.Д. Банкер, Р.С. Каплан, М. С. Янг	«...процес безперервного удосконалення планування, проектування, виміру і функціонування системи фінансової та не фінансової інформації, що направляє діяльність менеджерів, мотивує поведінку, підтримує і створює культурні цінності, необхідні для досягнення стратегічних, тактичних і операційних цілей організації» [22, с. 25]
Т.П. Карпова	Управлінський облік – інтегрована система витрат і доходів, нормування, планування й аналізу, що систематизує інформацію для оперативних управлінських рішень і координації проблем майбутнього розвитку підприємства [12, с. 29]
В.Б. Івашкевич	«...процес ідентифікації, вимірювання, накопичення, аналізу, підготовки, інтерпретації та представлення фінансової та виробничої інформації, на основі якої керівництвом підприємства приймаються оперативні та стратегічні рішення» [11, с. 14]
Р.А. Алборов	Управлінський облік – автономна підсистема бухгалтерського обліку усередині організації, що базується на принципах виробничого обліку. Управлінський облік охоплює всі види облікової інформації, необхідної для управління організації [1, с. 24-25]
М.Г. Чумаченко	«...у міру зростання потреби в ефективному управлінні підприємством облік виробничих витрат і калькулювання собівартості продукції (виробничий облік) трансформується в управлінський облік», «...обліком ця економічна система називається за традицією, оскільки вона містить у собі дії, що виходять за рамки власного обліку» [25, с. 2]
С.Ф. Голов	Управлінський облік – це процес виявлення, зміни, накопичення, аналізу, підготовки, інтерпретації та передачі інформації, що використовується управлінською ланкою для планування, оцінки і контролю в середині організації і для забезпечення відповідного підзвітного використання ресурсів [7, с. 17]
Ф.Ф. Бутинець, Т.В. Давидок, З.Ф. Канурна, Н.М. Малюга, Л.В. Чижевська	Під управлінським обліком розуміють процес виявлення, виміру, накопичення, аналізу, підготовки, інтерпретації та передачі даних, що використовуються управлінською ланкою для планування, оцінки і контролю всередині підприємства [5, с. 28]
П.Й. Атамас	Управлінський облік – це процес виявлення, вимірювання, збирання, нагромадження, аналізу, підготовки, інтерпретації та передачі облікової інформації, яка використовується управлінським персоналом всередині підприємства при прийнятті управлінських рішень та для забезпечення ефективного використання ресурсів [3, с. 5]
В. В. Сопко	Внутрішньогосподарський облік (так званий управлінський, виробничий, контролінг) не є самостійним бухгалтерським обліком. Це продовження, а точніше подальше поглиблення, деталізація даних бухгалтерського фінансового обліку в частині витрат і доходів діяльності, коли розкривається вся ефективність придбання ресурсів, їх переробки, технологічних і організаційних рішень, мотивації та ін. [20, с. 361]

вчених і практиків відсутня єдина думка щодо визначення змісту поняття «управлінський облік» (таблиця 1), а звідси, і багато непорозумінь. Ніхто не може з впевненістю сказати: управлінський облік – це підсистема бухгалтерського обліку, яка базується на його основних теоретичних засадах (предметі, методах, об'єктах) [20], чи процес управління витратами, прийняття управлінських рішень на підставі інформації, сформованої різними видами обліку (оперативним, статистичним, фінансовим, бухгалтерським тощо) [5; 9; 12; 22]. Але в обох випадках дані поняття показують, що автори дають різне в нюансах, але близьке за сутністю трактування управлінського обліку. І виділяючи управлінський облік у самостійну систему, і розглядаючи його як підсистему бухгалтерського обліку, його наділяють однаковими функціями, і він вирішує ідентичні завдання.

На думку С.Ф. Голова термін «управлінський облік» поступово починає втрачати сенс [7, с. 289-290]. Це пояснюється, по-перше, тим, що його не використовують в усіх країнах світу. Наприклад, у Франції застосовують термін «маржинальний облік», у Німеччині – «обчислення витрат і результатів» і лише в англійських країнах (США, Англії та Канаді) – управлінський облік [23, с. 53-81].

Водночас автор зазначає, що в поняття «управлінський облік» входить не тільки формування та контроль витрат протягом звітного періоду, а й обґрунтовується необхідність прийняття управлінських рішень на перспективу. По-друге, навіть на батьківщині управлінського обліку – у США, від 2000 р. підручники з управлінського обліку починають видавати під назвою «Управління витратами» (Cost Management) [29, 30, 31].

Е.А. Аткинсон та інші вважають, що система управління витратами є однією з основних систем оцінки виконання, яка становить ядро більшого утворення, відомого як система управлінського обліку та контролю [22, с. 545].

В умовах інтеграції зростає потреба у фахівцях з управління витратами. Такими фахівцями можуть бути бухгалтери, інженери, фінансові аналітики тощо, які володіють відповідними знаннями та навичками, зокрема в царинах інформаційних технологій, прийняття рішень, презентацій та роботи в команді, стратегічного управління, аналізу тощо [7, с. 26-30; 13].

Досвід підприємств України свідчить, що практичне застосування системи управління витратами (управлінського обліку) ще не набуло належного поширення [13, с. 38; 25, с. 2]. Цю думку підтримує і професор З. Гуцайлюк в своїй статті, в якій розглядаються діючі проблеми впровадження та розвитку управлінського обліку у виробничих підприємствах України. В цілому слід погодитися з положенням автора стосовно того, що «... на сьогоднішній день ні теоретично, ні практично не існує цілісної системи управлінського обліку як окремої інформаційної системи» [8, с. 45].

«Для управлінського обліку, – як відмічає А. Апчорч, – ведення рахунків є настільки важливим, що нерідко його називають особливим терміном – облік витрат (cost accounting), який згідно з офіційною термінологією СІМА, визначається наступним чином: «...складання бюджетів (кошторисів), розрахунок нормативних і фактичних витрат

за окремими операціями, процесами, видами діяльності чи продукції». На практиці терміни «облік витрат», «управлінський облік» і «вартісний та управлінський облік» взаємозамінні, що на думку А. Апчорча служить підставою стверджувати наявність тісного взаємозв'язку [2, с. 54].

Іншої думки дотримується В.Б. Моссаковський, який зазначає, що між обліком витрат виробництва та управлінським обліком існує істотна відмінність: якщо перший з них займається лише фіксацією, зберіганням та опрацюванням даних про витрати, а в окремих випадках і про доходи виробництва, то у функції управлінського обліку входить крім обліку витрат виробництва, ще й система планування і контролю. При цьому об'єктом управлінського обліку може бути як виробничий процес, так і облік господарських засобів [13, с. 24].

В зарубіжній практиці розповсюджені також різні підходи авторів відносно співвідношення між виробничим та управлінським обліком. Одні дослідники вважають, що термін «управлінський облік» та термін «виробничий облік» є синонімами, інші бачать різницю відносно цих термінів.

Так, більшість дослідників пов'язують управлінський облік лише з виробничим обліком або обліком виробничих витрат. Безсумнівно, облік витрат виробництва за своєю значимістю, працездатністю, взаємозв'язком і взаємозумовленістю з іншими ділянками обліку є центральним в системі обліку. Більше того, він в значній мірі визначає вираження показників виробничої та фінансової діяльності підприємства. Проте очевидним є той факт, що на практиці керівники різних рівнів управління використовують в залежності від конкретних ситуацій найрізноманітнішу інформацію про господарсько-фінансову діяльність підприємства, що вимагає відповідних даних з обліку витрат виробництва.

Прагматичної орієнтації концептуальних основ управлінського обліку дотримується творець «стандарт-кост» Дж. Чартер Гаррісон. Він підкреслював, що в минулому управлінський облік відігравав вторинну роль стосовно виробничого обліку. Однак він став важливою частиною в системі обліку і являє собою внутрішній бухгалтерський облік, що забезпечує й представляє різну інформацію для управління підприємством [6, с. 70].

Згідно Дж. Ч. Гаррісону орієнтація обліку – «...фабрикація інформаційно-орієнтованих даних». Облік не просто фіксує дані, але й фільтрує їх з метою вирішення управлінських задач [34, с. 7]. Вчений спеціально підкреслює, що потрібен такий облік, який, отримавши надалі назву управлінського, ставить задачі на майбутнє, а не копається в тому, що було [6, с. 8-16].

Ч. Хорнгрен та Дж. Фостер відмічають, що система управлінського обліку «... існує для внутрішніх потреб, вимірюючи та обробляючи фінансову та іншу інформацію, яка допомагає менеджерам досягти цілей організації». Вони також стверджують, що управлінський та виробничий облік, або, інакше, облік витрат, практично одне і теж саме.

Протилежної точки зору дотримується К. Друрі. В своїй праці він відокремлює виробничий облік від управлінського, зазначаючи, що



«в системі виробничого обліку знайшли відображення облік виробничих витрат і калькулювання собівартості продукції для оцінки доходів від виробництва», що відповідає вимогам зовнішньої звітності, в той час як задачею управлінського обліку є підготовка відповідної фінансової інформації для посадових осіб усередині підприємства, яка необхідна їм для прийняття правильних рішень [9, с. 27].

С.А. Ніколаєва об'єднує поняття «управлінський облік», «виробничий облік» та «облік витрат» і не вбачає між ними ніякої різниці [15, с. 5].

С.Ф. Голов не розмежовує поняття обліку витрат та виробничого обліку та зазначає, що «в процесі розвитку управлінського обліку змінюється і трактування обліку витрат (виробничого обліку)» [7, с. 17].

І.А. Басманов під обліком виробничих витрат розуміє «сукупність робіт по групуванню всіх елементів витрат в різноманітних аспектах, необхідних для управління і контролю» [4, с. 33-34].

В.Ф. Палій стверджує, що «облік виробничих витрат є результатом аналітичного обліку, що готує накопичену інформацію до процесу калькулювання собівартості. При цьому об'єднання обліку виробничих витрат і калькулювання собівартості продукції є не що інше, як виробничий облік» [16, с. 76].

М.С. Пушкар відмічає, що виробничий облік орієнтується на технічну сторону та методику відображення витрат на виробництво, а управлінський облік – на аналіз ситуацій, прийняття рішень, вивчення запитів споживачів в інформації, яка характеризує використання ресурсів, формування собівартості, аналіз відхилень від нормативних витрат та інших питань [19, с. 45].

Отже, наведені точки зору з теорії виробничого та управлінського обліку, обліку витрат, свідчать про те, що відмінності між ними незначні. При цьому, одні автори не розмежовують поняття облік виробничих витрат, управлінський і виробничий облік. Інші автори цілком справедливо вважають, що це є різні поняття, де облік виробничих витрат розглядають як базу даних для фінансового та управлінського обліку. Це пояснюється тим, що фінансовий та управлінський облік ґрунтуються на даних єдиної інформаційної системи бухгалтерського обліку, де майже вся інформація поточного фінансового обліку, особливо в частині витрат є основною складовою всього комплексу заходів, які стосуються управління на окремій ділянці – управління витратами [13].

Дотримуючись даного підходу, щодо інформаційного забезпечення управління підприємством, можна стверджувати про виникнення управлінського обліку, як з'єднуючої ланки між обліковим процесом та системою управління. Його предметом є виробнича діяльність підприємства в цілому та окремих структурних підрозділів; об'єктами – витрати та результати діяльності підприємства та центрів відповідальності, трансфертне ціноутворення, бюджетування та внутрішня звітність. Дане поєднання надасть можливість всебічно аналізувати рівень витрат та встановлювати їх відповідність визначеним нормам.

Оскільки процесу управління в сучасний час приділяється велика увага, як з боку науковців, так і практиків, то система управління витрата-

ми потребує вдосконалення та становлення на сучасних сільськогосподарських підприємствах.

На сьогоднішній день, доречно дізнатися про думку провідних спеціалістів бухгалтерського напрямку відносно сформованої та діючої системи обліку, що склалася на сучасних сільськогосподарських підприємствах шляхом проведення соціологічного опитування в рамках щорічного семінару «Інформаційно-консультаційне забезпечення сільськогосподарських виробників Запорізької області».

Співставлення точок зору представників практичних робітників дозволяє зробити узагальнюючі висновки відносно сформованого та діючого стану бухгалтерського обліку на сільськогосподарських підприємствах. Сучасний його стан не дає можливості реально впливати на хід господарських процесів, виробляти оптимальні тактичні та стратегічні рішення на різних рівнях управління. Бухгалтерський облік ще не виходить за рамки простої реєстрації записів, має недостатній зв'язок з плануванням, аналізом, формалізацією та інтерпретацією його інформації для управлінських потреб. Він не в змозі поки що в повній мірі оцінити можливість сільськогосподарських підприємств генерувати засоби, домогтися успіху у повсякденній поточній діяльності, перебудувати її відповідно до кон'юнктури ринку.

Сучасний бухгалтерський облік повинен орієнтуватися не стільки на зовнішніх користувачів інформації, скільки на задоволення потреб апарату управління підприємства. З цієї метою виникає потреба посилити інформаційні функції обліку, організувати аналітичний облік, виходячи з потреб управління витратами. А це в свою чергу, наприклад, потребує зіставлення витрат на виробництво та переробку продукції та отримання ефекту від її продажу, формування собівартості сільськогосподарської продукції за центрами витрат та центрами відповідальності, ефективність використання ресурсів підприємства, що характерно для системи управління витратами.

Роль управління у виробничому процесі, бухгалтерського обліку в системі управління, а також забезпечення системи управління обліковою інформацією дуже велика. Однак на практиці стикаємося з такою ситуацією, що, по-перше, спеціалісти управлінських служб мають вузько-спеціалізований навик роботи і тому не в повній мірі використовують облікові дані в своїй роботі. По-друге, дуже неістотна або взагалі відсутня допомога від вищих органів управління. По-третє, стан бухгалтерського обліку, тобто самі бухгалтери мало турбуються про те, щоб своєчасно та в необхідному розрізі узагальнювати дані та представляти їх апарату управління.

Таким чином, виникає розрив між інформаційним процесом та управлінням, для подолання якого створено напрям у розвитку облікової науки – управлінський облік, або як його зараз пропонують називати система управління витратами [7] чи управління ресурсами [13, с. 38], метою якого є визначення обсягу облікової інформації та використання її як засіб управління господарською діяльністю підприємства [19, с. 3].

**Висновки і пропозиції.** Інформація, яку надає управлінський облік є важливою при виборі

стратегії та тактики виробництва, процесу ціноутворення, що передбачає визначення її собівартості та відповідно виробничих витрат. Управлінський облік в рамках обліку витрат забезпечує управлінців різного ієрархічного рівня інформацією для прийняття ними обґрунтованих рішень щодо використання праці, виробничих запасів, основних засобів, тобто здійснюється процес управління витратами виробництва або облік для управління підприємством.

Управлінський облік витрат – це ідентифікація економічно значимої інформації про використання ресурсів, її зведення, групування протягом певного періоду для планування, обліку, контролю та аналізу. Це сукупність процедур, які забезпечують отримання та аналіз інформації, необхідної керівництву підприємства на всіх рівнях для прийняття управлінських рішень.

Дійсно, роль витрат в управлінні відіграє надзвичайно важливу роль в процесі виробництва, побудові ефективного внутрігосподарського управління, створенні ефективного механізму планування, обліку, контролю та аналізу з використанням інструментів мотивації працівників на всіх рівнях сформованої організаційної структури підприємства. Вирішальне значення в управлінні витратами також полягає і в розробці стратегії поведінки суб'єктів господарювання в ринкових умовах, тобто обґрунтуванні управлінських рішень під впливом зовнішнього економічного середовища.

Враховуючи те, що управління витратами є важливою функцією економічного механізму кожного підприємства, то облік витрат та управління ними займає чільне місце в системі бухгалтерського обліку підприємства.

### Список літератури:

1. Алборов Р.А. Методология управленческого учета в сельском хозяйстве. учебное пособие / Р.А. Алборов, Л.И. Хоружий – М.: МСХА, 2002. – 140 с.
2. Апчерч А. Управленческий учет: принципы и практика / А. Апчерч; пер. с англ.; под ред. Я.В. Соколова, И.А. Смирновой. – М.: Финансы и статистика, 2002. – 952 с.
3. Атамас П.Й. Управлінський облік: навчальний посібник / П.Й. Атамас. – Д. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 440 с.
4. Басманов И.А. Калькулирование себестоимости промышленной продукции / И.А. Басманов. – Минск.: Высшая школа, 1973. – 296 с.
5. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський управлінський облік: підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів / Ф.Ф. Бутинець, Т.В. Давидюк, З.Ф. Канурна [та ін.]; за ред. Ф.Ф. Бутинця. – 3-тє вид., доп. і перероб. – Житомир: Рута, 2005. – 480 с.
6. Гаррисон Дж.Ч. Стандарт-кост. Система нормативного учета себестоимости / Дж.Ч. Гаррисон; пер. с англ. – М.: Союзоргучет, 1933. – 204 с.
7. Голов С.Ф. Бухгалтерський облік в Україні: аналіз стану та перспективи розвитку: монографія / С.Ф. Голов. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 522 с.
8. Гуцайлюк З. Еще раз о месте и роли управленческого учета в информационной системе хозяйствующих субъектов / З. Гуцайлюк // Бухгалтерский учет и аудит. – 2004. – № 11. – С. 45-49.
9. Друри К. Введение в управленческий и производственный учет: учеб. пособие для вузов // К. Друри; пер. с англ. под редакцией Эриашвили Н.Д. – 3-е изд., перераб. и доп. – М.: Аудит, ЮНИТИ, 1998. – 783 с.
10. Журавель Г.П. Теорії бухгалтерського обліку: студії: монографія / Г.П. Журавель, П.Я. Хомин. – Тернопіль: Економічна думка, 2008. – 400 с.
11. Ивашкевич В.В. Бухгалтерский управленческий учет: учебник для вузов / В.В. Ивашкевич. – М.: Экономистъ, 2006. – 618 с.
12. Карпова Т.П. Управленческий учет / Т.П. Карпова. – М.: Аудит. – ЮНИТИ, 1998. – 350 с.
13. Моссаковский В. Про управлінський облік / В. Моссаковский // Бухгалтерський облік і аудит. – 2006. – № 10. – С. 37-44.
14. Моссаковский В.В. Види обліку в сучасних умовах та їх обґрунтування / В. Моссаковский // Бухгалтерський облік та аудит. – 2002. – № 6. – С. 22-29.
15. Облік сільськогосподарської діяльності: навчальний посібник / За ред. В.М. Жука. – К.: Юр-Агро-Веста, 2007. – 368 с.
16. Палий В.Ф. Организация управленческого учета / В.Ф. Палий. – М.: Бератор-Пресс, 2003. – 224 с.
17. Панасюк В.М. Витрати виробництва: управлінський аспект / В.М. Панасюк. – Тернопіль: Астон, 2005. – 288 с.
18. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: закон України від 16. 07. 1999 р. № 996 – XIV // Бухгалтерський облік і аудит. – 1999. – № 9. – С. 3-8.
19. Пушкарь М.С. Бухгалтерский учет в системе управления / М.С. Пушкарь. – М.: Финансы и статистика, 1991. – 175 с.
20. Сопко В.В. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством: навч. посібник / В.В. Сопко. – К.: КНЕУ, 2006. – 526 с.
21. Сухоносенко Г.Г. Место бухгалтерского учета в управлении затратами предприятия [Электронный ресурс] / Г.Г. Сухоносенко, О.А. Ларионова // Финансовый менеджмент. – 2003. – № 2. – Режим доступа: <http://www.klerk.ru/boss/?13378>
22. Управленческий учет / Э.А. Аткинсон, Р.Д. Банкер, Р.С. Каплан, М.С. Янг; пер. с англ. – 3-е изд. – М.: Вильямс, 2005. – 878 с.
23. Управленческий учет: есть ли он такой? – Сб. «Проблемы развития теории бухгалтерского учета, анализа и контроля»: Монография / За ред. Ф.Ф. Бутинця. – Брест-Житомир: ЖГТУ, 2004. – 256 с.
24. Хомин П.Я. Звітність підприємств: навч. посібник / П.Я. Хомин, Г.П. Журавель. – К.: Професіонал, 2006. – 656 с.
25. Чумаченко Н.Г. Развитие управленческого учета в Украине / Н.Г. Чумаченко // Світ бухгалтерського обліку. – 1998. – № 10. – С. 2.
26. Энтони Р. Учёт: ситуации и примеры / Р. Энтони, Дж. Рис; пер. с англ. – М.: Финансы и статистика, 1993. – 450 с.

27. Яругова А.Я. Управленческий учет (Management accounting). Опыт экономически развитых стран / А.Я. Яругова; пер. с польск. – М.: Финансы и статистика, 1991. – 240 с.
28. Яцишин І.М. Управлінський облік і аналіз у галузі рослинництва / І.М. Яцишин. – Тернопіль: Економічна думка, 1999. – 74 с.
29. Blocher E.J. Cost Management. A Strategic Emphasis / E.J. Blocher, K.H. Chen, T.W. Lin. – New York: Irwin Mc Graw Hill, 1999. – 854 p.
30. Clark Y. Maurice. Studies in Economics of Overhead Costs / Y. Maurice Clark.- Chicago: University of Chicago Press, 1923. – 319 p.
31. Hilton R.W. Cost Management. Strategies for Business Decisions / R.W. Hilton, M.W. Maher, F.H. Selto. – Irwin Mc Graw – Hill, 2004. – 960 p.

**Костякова А.А.**

Таврический государственный агротехнологический университет

## **УПРАВЛЕНЧЕСКИЙ УЧЁТ КАК ИСТОЧНИК ИНФОРМАЦИОННОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ СИСТЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ**

### **Аннотация**

Исследованы теоретические аспекты становления управленческого учета как источника информационного обеспечения для принятия управленческих решений. Изучены методологические основы управленческого учета в научной литературе по вопросам неопределенности: разные толкования содержания терминов «управленческий учет», «учет расходов», «производственный учет». Рассмотрена взаимосвязь данных категорий на современном этапе их развития. Доказано на необходимость применения управленческого учета, как соединяющего звена между учетным процессом и системой управления.

**Ключевые слова:** управленческий учет, информационное обеспечение.

**Kostyakova A.A.**

Tavria State Agrotechnological University

## **MANAGEMENT ACCOUNTING AS A SOURCE OF INFORMATION OF MANAGEMENT SYSTEM**

### **Summary**

The theoretical aspects of becoming of management accounting are investigational as a source of the informative providing for acceptance of administrative decisions. Methodological bases of management accounting are studied in scientific literature on questions of vagueness: different interpretations of maintenance of terms are a «management accounting», «cost accounting», «production account». Intercommunication of these categories is considered on the modern stage of their development. It is proved the necessity of the application of management accounting as a connecting link between the accounting process and control system.

**Keywords:** management accounting, informative providing.